

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้บริหาร โรงเรียนและครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 9 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ควบคู่กับการศึกษาแบบสำรวจ (Survey Research) ซึ่งขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดในการเสนอ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่ จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 9
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่ จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 9

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ก. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ทั้ง 5 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น อุรธานี เลย สกลนคร และหนองคาย

จำนวนทั้งสิ้น 52 โรงเรียน โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในปีการศึกษา 2526 ตามสถิติการศึกษาของฝ่ายสถิติวิเคราะห์ และวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2526 : 93-105) จำนวน 43 โรงเรียน ซึ่งแยกเป็น

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 208 คน
2. ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 4,571 คน

รวมขนาดของประชากรที่เป็นเป้าหมายในการศึกษาทั้งสิ้น 4,779 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1.

ตารางที่ 1 จำนวนผู้บริหาร โรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งตั้งกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 ที่เป็นประชากรจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	โรงเรียน		ผู้บริหาร		ครูปฏิบัติการสอน	
	ทั้งหมด	เปิดถึงม.6	ทั้งหมด	เปิดถึงม.6	ทั้งหมด	เปิดถึงม.6
ขอนแก่น	16	14	77	69	1,604	1,530
อุดรธานี	16	12	73	57	1,531	1,319
เลย	5	5	24	24	450	450
สกลนคร	9	7	44	35	907	785
หนองคาย	6	5	27	23	532	487
รวม	52	43	245	208	5,024	4,571

ข. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่ม โดยอาศัยตารางสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$S = X^2NP (1 - P) - d^2 (N - 1) + X^2P (1 - P)$$

โดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) จากการสุ่มไคขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร จำนวน 136 คน
 2. กลุ่มตัวอย่างของครู จำนวน 354 คน
- รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้จากการสุ่มทั้งสิ้น 490 คน

ก. ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร โรงเรียนจากจำนวนผู้บริหาร โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในปี 2526 ที่แสดงในตารางที่ 1 ได้จำนวนผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 208 คน นำรายชื่อโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้ง 43 โรงเรียน มาสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนต่าง ๆ ให้มีการกระจายอยู่ในทุกจังหวัดตามอัตราส่วน ปรากฏว่าได้จำนวนผู้บริหาร โรงเรียนที่มีปฏิบัติงานอยู่จริง จำนวน 148 คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 30 โรงเรียน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

2. สุ่มครูปฏิบัติการสอน จากจำนวนครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนที่สุ่มผู้บริหาร โรงเรียนมาได้ตามข้อ 1 มาแบ่งเฉลี่ยจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่า ๆ กันทุกโรงเรียนได้โรงเรียนละ 12 คน โดยไม่จำกัดหมวดวิชา และไม่มีการแบ่งกลุ่มขนาดโรงเรียน เนื่องจากในเกณฑ์การให้หลักสูตร์มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นั้นได้กำหนดไว้แล้วว่า "โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนให้ดูเรียน...และนักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 1 กิจกรรม ในทุก ๆ ภาคเรียน..." (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 11-15) รวมเป็นครูปฏิบัติการสอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 508 คน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนผู้บริหาร โรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งเปิดสอนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2526 ที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน		ผู้บริหาร		ครูปฏิบัติการสอน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขอนแก่น	14 โรงเรียน	9 โรงเรียน	69 คน	45 คน	1,530 คน	108 คน
อุดรธานี	12 โรงเรียน	8 โรงเรียน	54 คน	39 คน	1,319 คน	96 คน
เลย	5 โรงเรียน	4 โรงเรียน	24 คน	20 คน	450 คน	48 คน
สกลนคร	7 โรงเรียน	5 โรงเรียน	35 คน	25 คน	787 คน	60 คน
หนองคาย	5 โรงเรียน	4 โรงเรียน	23 คน	19 คน	485 คน	48 คน
รวม	43 โรงเรียน	30 โรงเรียน	208 คน	148 คน	4,571 คน	360 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจซึ่งผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ก. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ และข้อมูล

ทั่วไปของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check List) และแบบเติมคำ (Open ended) ประกอบด้วย ข้อกระทงที่เกี่ยวกับผู้ทอแบบสำรวจในเรื่อง ทำหนังสือหน้าตีพิมพ์ปัจจุบัน การเข้าประชุมสัมมนา อบรม และประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดไว้ตลอดจนกิจกรรม นักเรียนที่โรงเรียนได้จัดทำเป็นการขึ้นในปีการศึกษา 2526

ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะ ความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ทอแบบสำรวจประเมินความมาก-น้อย ในการก่อให้เกิดลักษณะความเป็น พลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมในโรงเรียนทั้ง 10 ประเภท ในแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียน ได้จัดทำเป็นการในปีการศึกษา 2526 ว่ามีการก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีแต่ละลักษณะอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับที่กำหนดให้

เนื้อหาของแบบสำรวจ ประกอบด้วยลักษณะความเป็นพลเมืองดีในค่านต่าง ๆ

ดังนี้

1. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีความรับผิดชอบ
2. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีความซื่อสัตย์
3. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การรักษาระเบียบวินัย
4. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีสติสัมปชัญญะ
5. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีความละเอียดและ เกรงกลัวต่อการ ประทศพิศิก
6. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีความขยันหมั่นเพียร
7. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การประหยัด
8. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา
9. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การมีความกล้าหาญและอดทน
10. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่าน การใฝ่หาความรู้และความจริง

11. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีค่านิยมที่ถูกต้อง
12. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การประกอบอาชีพที่สุจริต
13. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความกิริวิเริ่มสร้างสรรค
14. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นาคค
15. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
16. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การวางแผนในการทำงาน
17. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีสุขภาพจิตที่
18. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การรักความสะอาด
19. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การพึ่งตนเอง
20. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
21. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความสามัคคี
22. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม
23. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
24. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความเมตตาากรุณา
25. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความกตัญญู กตเวทิต
26. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน ความเป็นสุภาพชน
27. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความยุติธรรม
28. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน ความมีเหตุผล
29. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรู้จักปรับตัว
30. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีมนุษยสัมพันธ์
31. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การท้อถานและไม่ถองสิ่งเสพคค
32. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การรู้จักใช้และสงวนรักษาสาธารณสมบัติ
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
33. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การเป็นผู้อยุติและยุติวิ โภคที่ค
34. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การตระหนัก สนใจ และมีส่วนร่วมทาง
การเมือง
35. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำถาน การมีความจงรักภักคคต่อชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์

36. ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ค้ำน การมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่วนกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาเสนอเป็นตัวเลือกในแบบสำรวจนั้น ได้แก่งกิจกรรม ทั้ง 10 ประเภท ที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 แก่ไขครั้งที่ 2 พ.ศ. 2521 และแก่ไขครั้งที่ 3 พ.ศ. 2526 (กรมสามัญศึกษา 2524 : 111, 2526 : 2-3) ดังต่อไปนี้คือ

1. กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมยุวกาชาด หรือกิจกรรมเนตรนารี หรือกิจกรรม ญ่าเพื่อประโยชน์ หรือกิจกรรมรักษากินแทน
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
4. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
5. กิจกรรมการไซห้องสมุด
6. กิจกรรมส่งเสริมการไซสินค้าไทย
7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดลอม
8. กิจกรรมทัศนศึกษา
9. กิจกรรมนันทนาการ
10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

ในตอนท้ายของแบบสำรวจได้แนบเอกสาร ซึ่งเป็นการอธิบายความหมายของ ลักษณะความเป็นพลเมืองที่แต่ละลักษณะ เพื่อให้ผู้ตอบได้เข้าใจชัดเจนขึ้น

ข. ลำดับชั้นการสร้าง

ชั้นที่ 1: ศึกษาลักษณะความเป็นพลเมืองที่

เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้กำหนดมาตรฐานความคิดรวบยอดเกี่ยวกับลักษณะ ความเป็นพลเมืองที่ไว้ คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในสังคมไทย โดยมีชั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมลักษณะความเป็นพลเมืองที่จากหนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่ กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองที่ ได้แก่

1.1 คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา

- 1.2 พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน
- 1.3 นโยบาย คำขวัญ ประกาศ และเอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล
- 1.4 คำปราศรัย ข้อเขียน ข้อคิดเห็น บทความ ของบุคคลที่เป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นผู้มีความรู้เรื่องนี้
- 1.5 วิทยุทางจิตวิทยา สังคมวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมศาสตร์
- 1.6 เอกสาร คำราที่กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีทางรัฐศาสตร์ ปรัชญา และสังคมศาสตร์
- 1.7 ข้อเขียน ข้อเสนอแนะ บทความ และเอกสารสิ่งพิมพ์ของสถาบันทางสังคมเกี่ยวกับ ประเพณี วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ตลอดจนจริยธรรมของไทย
- 1.8 วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รวมทั้งสิ้น 87 รายการ

2. ศึกษาและบันทึกรวบรวมสารสำคัญของเรื่องลงในบัตรแล้วจัดเป็นหมวดหมู่ จากนั้นจึงคัดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีขั้นแรก รวม 51 ความคิดรวบยอด

3. กำหนดขอบข่าย และสร้างตารางสรุปข้อความที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดี โดยการแนะนำและความเห็นชอบของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นเขียนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี ที่ศึกษาและรวบรวมมาใส่ลงในตารางสรุป

4. เขียนสรุปและจัดข้อมูลของลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากตารางเป็นหมวดหมู่ขึ้นตอนที่ 2 ได้ 40 ลักษณะ ซึ่งเป็นลักษณะและคุณสมบัติที่บุคคลพึงมีและปฏิบัติ หรือแสดงออกต่อตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม ตามมติของที่ประชุมคณะผู้จัดทำงานวิจัย กับคณะอาจารย์กรรมการที่ปรึกษางานวิจัย

5. คณะผู้วิจัยนำลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ได้จากการศึกษา และจัดเป็นหมวดหมู่แล้ว ทั้ง 40 ลักษณะ มากำหนดขอบเขตความหมาย ครั้งที่ 1 ด้วยความเห็นชอบของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

6. สร้างแบบตรวจสอบลักษณะความเป็นพลเมืองดีทั้ง 40 ลักษณะ โดยการ

แนะนำและช่วยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วคณะผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทางสังคมทั้ง 31 คน จากตัวแทนกลุ่มอาชีพและผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิชาต่าง ๆ ทราบข้อเพื่อจัดกลุ่มลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีที่สังคมไทยพึงมี และเพิ่มเติมบางลักษณะที่คณะผู้วิจัยยังไม่ได้สรุป

7. คณะผู้วิจัยนำผลสรุปของลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญทางสังคมมาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขและจัดหมวดหมู่ (Grouping) ชั้นตอนที่ 3 ได้ 36 ลักษณะ พร้อมกับปรับปรุงขอบเขต ความหมาย โดยการประชุมร่วมกันของคณะผู้วิจัยและคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 2 ศึกษาการจัดกิจกรรม รมนักรเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดกิจกรรมรรมนักรเรียน โดยศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับกิจกรรมรรมนักรเรียน เช่น

1. หลักสูตรและเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
2. หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
3. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520
4. คู่มือการจัดกิจกรรมรรมนักรเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2521 และแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พ.ศ. 2526
5. คู่มือครูแนวทางการจัดกิจกรรมรรมนักรเรียน โดยเน้นลักษณะนิสัย
6. ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ บทความของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องการจัดกิจกรรมรรมนักรเรียน
7. วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 กำหนดกรอบข่ายในการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารตามขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยและคณะได้พบว่า แนวความคิดของบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนยอดการวิจัยได้บ่งบอกว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

จะกล่าวถึงในด้านต่าง ๆ กัน เช่น นักการศึกษาจะเน้นในด้านของการปฏิบัติของตนเอง ครอบครัวและสังคมเป็นสำคัญ ส่วนนักการเมืองการปกครองก็จะเน้นในด้านการศึกษาปฏิบัติของประชาชนพลเมืองทอสดายัน และสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญเหล่านี้เป็นต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ประชุมลงมติร่วมกับคณะอาจารย์กรรมการที่ปรึกษางานวิจัยและได้ข้อสรุปว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองที่นั้นบุคคลจะพึงมีและปฏิบัติใน 3 ประเด็นคือ

1. เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่บุคคลพึงมีและปฏิบัติหรือแสดงออกของตนเอง
2. เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่บุคคลพึงมีและปฏิบัติหรือแสดงออกต่อบุคคลอื่น
3. เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่บุคคลพึงมีและปฏิบัติหรือแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยจึงได้แบ่งคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีได้จากการดำเนินการในขั้นที่ 1 ให้เข้ากันประเด็นทั้ง 3 ที่จะยึดเป็นขอบข่ายในการศึกษา (Theoretical Framework) แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเพิ่มเติม 1 ครั้ง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแก้ไขเพิ่มเติมแล้วนำมาปรับปรุงด้วยความเห็นของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการตรวจสอบครั้งนี้มีจำนวน 5 ท่าน และมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญที่เ้าตรวจสอบในขั้นตอนที่ 1

ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแก้ไข และได้กำหนดขอบข่ายในการศึกษามาแล้วมาจัดทำเป็นแบบสำรวจ เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ต่อไป โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขอบข่าย เนื้อหา และจำนวนข้อกระทงของแบบสำรวจแต่ละตอน
2. สร้างแบบสำรวจ ตามขอบข่าย เนื้อหา และจำนวนข้อกระทงที่กำหนด โดยการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำแบบสำรวจที่สร้างเสร็จแล้วมาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) การใช้ภาษา ตลอดจนการวางรูปแบบเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องสมองกล (Computer) โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา และนักวิชาการประจำสถาบันปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหนังสือจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในปีการศึกษา 2526 ใ้ตอบแบบสำรวจไว้ให้ แล้วผู้วิจัยได้รับแบบสำรวจกลับด้วยตนเอง และให้โรงเรียนเก็บรวบรวมแบบสำรวจส่งคืนให้ทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน

จำนวนแบบสำรวจที่ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 โรงเรียน จำนวน 508 ฉบับ ได้รับแบบสำรวจคืนมา 492 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.85 เป็นฉบับสมบูรณ์ 470 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.52 ของแบบสำรวจที่ส่งไปทั้งหมด ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแบบสำรวจที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่าง ประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน		ไม่สมบูรณ์		สมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	148	132	89.19	34	22.97	114	77.03
ครูปฏิบัติการสอน	360	360	100	4	1.11	356	98.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสำรวจกลับคืนมา ผู้วิจัยได้นำมาลงรหัสข้อมูล และแจกแจงความถี่ แล้วบันทึกข้อมูลลงแบบและวิเคราะห์ผลหาค่าสถิติโดยใช้บริการคอมพิวเตอร์ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียงคำอธิบาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่จะก่อให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน จากการจกกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9 ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสำรวจตามที่ยุ้ตอบให้นำหนักเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่เกิดจากการจกกิจกรรมนักเรียนมาโดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ และเพิ่มรหัสเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

กิจกรรมใดที่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี มากที่สุด
ให้นำหนัก 4 คะแนน

กิจกรรมใดที่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี มาก
ให้นำหนัก 3 คะแนน

กิจกรรมใดที่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี น้อย
ให้นำหนัก 2 คะแนน

กิจกรรมใดที่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี น้อยที่สุด
ให้นำหนัก 1 คะแนน

กิจกรรมใดไม่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ คำนใด ๆ เลข
หน้าหน้า 0 คะแนน

2. วิเคราะห์หน้าหน้าคะแนน โดยแยกเป็นรายกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม
เป็นรายลักษณะความเป็นพลเมืองที่ 36 ลักษณะ โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X} = Mean)
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = Standard Deviation)

3. ทักสินคะแนนการก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่จากการจัด
กิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

กิจกรรมนักเรียนใดไม่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่เลย ใ้คะแนน
ระหว่าง 0.00-0.50

กิจกรรมใดก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่น้อยที่สุด ใ้คะแนน
ระหว่าง 0.51-1.50

กิจกรรมใดก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองน้อย ใ้คะแนนระหว่าง
1.51-2.50

กิจกรรมใดก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่มาก ใ้คะแนนระหว่าง
2.51-3.50

กิจกรรมใดก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่มากที่สุด ใ้คะแนน
ระหว่าง 3.51 ขึ้นไป

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น
เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่ จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียนและครู เปรียบเทียบโดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t - test)

การคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = Mean)
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที
(t - test) โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคำนวณศาสตร์ SPSS

(Statistical Package for the Social Sciences) ของนีและคณะ (Nie at al : 1975) แล้วใช้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์ ณ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การนำเสนอผลการวิจัยหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{การร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบแบบสำรวจ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด}}$$

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X} = Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

(ประคอง กรรณสูตร 2525 : 40-41)

3. คำนวณหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \frac{(\sum fx)^2}{N}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fx^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

(ประคอง กรรณสูตร 2525 : 51)

4. คำนวณหาค่าความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทดสอบค่าที (t - test) และใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

\bar{X}_1 , \bar{X}_2 = ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

s_1^2 , s_2^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

N_1 , N_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(Ferguson 1966 : 165)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย